

Werk

Label: Figure

Jahr: 1958

PURL: https://resolver.sub.uni-goettingen.de/purl?31311157X_0083|log178

Kontakt/Contact

Digizeitschriften e.V.
SUB Göttingen
Platz der Göttinger Sieben 1
37073 Göttingen

✉ info@digizeitschriften.de

RECENSE

E. Winter: Der böhmische Vormärz in Briefen B. Bolzanos an F. Příhonský (1824—1848). Beiträge zur deutsch-slavischen Wechselseitigkeit. Akademie-Verlag Berlin, 1956, X + 306 str. (S výňatky z Bolzanových dopisů.)

V této knize jsou shromážděny dopisy BERNARDA BOLZANA zasílané jeho žákovi a příteli FRANTIŠKU PŘIHONSKÉMU (*1788, †1859).¹⁾ Příhonský byl Čech, působil mezi Lužickými Srby a vynikl sám jako filosofický spisovatel. Bolzanovy listy jsou listy zasílané příteli, plné jemnocitu, ušlechtilosti a vroucnosti. Charakter velkého myslitele se v nich projevuje tak, jak by se ani v autobiografii nemohl projevit. Současně podávají svědectví o duševním životě v Čechách a v Německu v době předbřeznové, v první polovině devatenáctého století. Rakouská vláda se ukazuje v celé své zpátečnické tvrdosti; přitom se však projevují snahy o velké výkony vědecké a kulturní. Pod tlakem politických poměrů rozvíjí myslitel Bolzano utopie o národu, státu a církvi, které předstihují jeho dobu.

V obsáhlém úvodu, který také pojednává o českém národním obrození a zájmech Bolzanova kruhu o slovanské otázky, snaží se spisovatel přiblížit čtenáři dobu a okolnosti vzniku dopisů. Seznam jmenný a seznam spisů Bolzanových s odkazy na ně ulehčují užívání knihy. Filozofové, matematici, slávisti, historici, teologové a sociologové mohou z těchto dopisů a z úvodu k nim čerpat nové poznatky.

V knize je reprodukován velmi málo známý obraz Bolzanův pocházející ze čtyřicátých let minulého století, malovaný D. A. KMENTEM. Byl umístěn ve vlašském sirotčinci v Praze a je to dle mínění současníků obraz, který Bolzanovu podobu v té době nejlépe vystihuje. Viz naši reprodukci.

Dříve než uvedu výňatky z dopisů Bolzanových zajímavých pro matematiku, vytknu některé z hlavních bodů jejich obsahu.

Když Bolzano dokončil své velké dílo o logice, „Wissenschaftslehre“, jal se pracovat na rozsáhlém díle o ryzí matematice, „Grössenlehre“, které však zůstalo nedokončeno v rukopise. Z výňatků dopisů 15, 41, 43, 44, 107 je vidět, že se tímto předmětem zabýval asi v letech 1830—35 a pak se k němu opět vrátil v r. 1840.

Jak je patrné z výňatku z dopisu 107, zamýšlel Bolzano v r. 1840 věnovat se znovu zpracování Grössenlehre. Shledal však, že jeho síly k tomu nestačí. Z žáků Bolzanových jevil největší nadání pro matematiku SLIVKA ze Slivice (* 1790, † 1860). Ten však přestal

¹⁾ Dopisy tyto jsou uloženy v Národní a univerzitní knihovně v Praze (odd. rukopisů). Je jich na počet 172 na 265 listech.